

Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturajā daļā (atlīdzība pieteicēja pārstāvim)

Virsraksts: Par Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajā daļā paredzētās atlīdzības pieteicēja pārstāvim noteikšanu

Tēze: Ievērojot, ka Satversmē garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu nav absolūtas un ka administratīvajās lietās darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, valstij nav jānodrošina visu izmaksu par juridiskajiem pakalpojumiem atlīdzināšana. Nosakot atlīdzības izmaksu pieteicēja pārstāvim, jāvērtē, kuri no saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem bija tieši nepieciešami, lai nodrošinātu personas pieeju tiesai.

Tēze: Noskaidrojot atlīdzības par juridiskajiem pakalpojumiem apmēru, jāvērtē nepieciešamā darba apjoms, nevis uzdevuma veikšanā iesaistīto personu skaits. Nepieciešamā darba apjomu var izvērtēt ne tikai stundās, bet arī pēc sagatavoto nepieciešamo procesuālo dokumentu skaita, jo ne vienmēr lietai pievienotā dokumenta nozīmīgums un nepieciešamība ir proporcionāla tā lapu skaitam vai sastādīšanai patērētajām stundām.

Tēze: Tas, kādi pasākumi valstī ir pieņemami un piemērotāki, lai nodrošinātu juridisko pakalpojumu sniegšanu, attiecas uz likumdevēja politisko gribu un atbildību. Tādējādi, lemjot par atlīdzības noteikšanu pieteicēja pārstāvim administratīvajā procesā, tiesa nav tiesīga pārkāpt savas kompetences robežas un likumdevēja vietā noteikt citu konkrētu juridiskās palīdzības apjomu un atlīdzības apmēru.

Tēze: Normatīvajos aktos nav noteikta atlīdzība par ārpus tiesas sēdes sniegtajiem pakalpojumiem, un tādējādi pastāv likuma robs. Līdz ar to tas tiesai jāaizpilda, ņemot vērā valsts jau noteikto atlīdzību par valsts nodrošināto juridisko palīdzību Ministru kabineta noteikumos Nr. 407 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”, jo gan šo noteikumu, gan Administratīvā procesa likuma 18.panta mērķi sakrīt.

[1.2] Izskatot *S.O.* un *M.Z.* blakus sūdzību par iepriekš minēto apgabaltiesas lēmumu, ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 30. augusta lēmumu apgabaltiesas lēmums atcelts daļā, ar kuru atteikts izmaksāt atlīdzību *I.B.* pārstāvēm par ārpus tiesas sēdes sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem, un jautājums nodots jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[1.3] No *S.O.* un *M.Z.* 2005. gada 13. oktobrī Administratīvajā apgabaltiesā saņemts pieteikuma precizējums, kurā lūgts noteikt, ka pārstāvim izmaksājama atlīdzība par 188 stundu darbu.

[2] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. oktobra lēmumu *I.B.* pārstāvju *S.O.* un *M.Z.* pieteikums apmierināts daļēji. Proti, nolemts izmaksāt atlīdzību par pārstāvību tiesas sēdēs, kas notikušas līdz 2005. gada 17. oktobrim, izņemot par apelācijas instances tiesas sēdēm, par kurām izmaksājama atlīdzība saskaņā ar Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. maija lēmumu. Nolemts izmaksāt atlīdzību par procesuālo dokumentu sastādīšanu 10 latī par vienu procesuālo dokumentu, bet ne vairāk par trīs procesuālajiem dokumentiem šīs lietas ietvaros. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

[2.1] Apgabaltiesa konstatējusi, ka Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. maija lēmums ir stājies spēkā daļā, ar kuru nolemts izmaksāt atlīdzību par pārstāvību apelācijas instances tiesas sēdēs. Ar minēto lēmumu konstatēts, ka lieta pieteicējai ir sarežģīta un viņas mantiskais stāvoklis uzskatāms par tādu, kas var būtiski apgrūtināt pieteicējas iespējas samaksāt pārstāvim atlīdzību.

[2.2] Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 18. panta ceturto daļu nosaka Ministru kabineta 2004. gada 28. augusta noteikumi Nr. 735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta” (turpmāk – noteikumi Nr. 735). Ņemot vērā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 30. augusta lēmumā atzīto, apgabaltiesa norādījusi, ka noteikumos Nr. 735 nav noteikta atlīdzība par ārpus tiesas sēdes sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem. Taču, ievērojot to, ka valsts pienākums ir atlīdzināt izmaksas administratīvā akta adresātam sarežģītās lietās arī par ārpus tiesas sēdes sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem, ir nepieciešams noteikt minētās atlīdzības apmēru. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā un Administratīvā procesa likumā definētais juridisko pakalpojumu izmaksu atlīdzināšanas mērķis sakrīt un atšķiras tikai personu loks, kā arī ņemot vērā Ministru

kabineta 2005. gada 7. jūnija noteikumos Nr. 407 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību” (turpmāk – noteikumi Nr. 407), apgabaltiesa secinājusi, ka minētais „likuma robs” ir aizpildāms, piemērojot analogiju. Tātad, lemjot par atlīdzības izmaksu pieteicējas pārstāvēm un vērtējot, kuri no pārstāvju norādītajiem ārpus tiesas sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem ir atlīdzināmi un kādā apmērā, jāvērtē noteikumos Nr. 407 noteiktie juridiskās palīdzības veidi, samaksas apmēri un konstatētie principi jāpiemēro šajā lietā.

[2.3] Attiecībā par pārstāvību tiesas sēdē, ņemot vērā noteikumu Nr. 735 6. punktu un Administratīvo lietu departamenta atzīto, apgabaltiesa secinājusi, ka, nosakot atlīdzību par juridiskajiem pakalpojumiem, tiek vērtēts nepieciešamā darba apjoms, nevis uzdevuma veikšanā iesaistīto personu loks. Tādējādi, aprēķinot atlīdzību, vērā ņemams ir tiesas sēdes ilgums, neatkarīgi no tā, cik pieteicējas pārstāvju ir piedalījušies lietā. Lietā ir stājies spēkā tiesas lēmums, ar kuru noteikts izmaksāt atlīdzību par laiku, ko pieteicējas pārstāves patērējušas, piedaloties apelācijas instances tiesā. Tādējādi pieteicējas pārstāvēm ir nosakāma atlīdzība arī par pārējās tiesas sēdēs, kas notikušas līdz šim brīdim, patērēto laiku.

[2.4] Attiecībā par atlīdzību par procesuālo dokumentu sagatavošanu kopumā 122 lappušu apjomā, kam vidēji patērētas 122 stundas, apgabaltiesa atzinusi, ka juridisko dokumentu sagatavošana ir atzīstama par tādu juridisko pakalpojumu, kas ir nepieciešams personas tiesību aizsardzībai tiesā. Taču šā pakalpojuma atlīdzības apmērs ir ierobežojams, ņemot vērā jau valsts noteiktos principus. No noteikumu Nr. 407 4. punkta apgabaltiesa secinājusi, ka atlīdzības apmērs par procesuālā dokumenta sagatavošanu nav atkarīgs no sagatavotā dokumenta lappušu skaita un laika, kas tam veltīts. Tādēļ apgabaltiesa uzskatījusi, ka šāds princips nodrošina atlīdzības saņemšanu par nepieciešamo minimālo procesuālo dokumentu sagatavošanu personas tiesību aizsardzībai tiesā, kas ir attiecināms arī šajā lietā – 10 lati par sastādīto dokumentu, bet ne vairāk par trīs dokumentiem.

[2.5] Apgabaltiesas ieskatā, darbības, ko pieteicējas pārstāves veikušas - nokļūšana uz tiesas sēdēm, tiesas nolēmumu saņemšana, kā arī iepazīšanās ar lietas materiāliem, nav uzskatāmas par atsevišķiem juridisko pakalpojumu veidiem, bet par nepieciešamajām darbībām, lai varētu sagatavot procesuālos dokumentus un pilnvērtīgi pārstāvēt pieteicēju tiesas sēdē. Atlīdzība par šīm darbībām iekļaujas tajā atlīdzībā, kas paredzēta par pārstāvību tiesas sēdē un procesuālo dokumentu sagatavošanu.

[2.6] No Administratīvā procesa likuma 315. panta un 18. panta ceturtās daļas apgabaltiesa secinājusi, ka tiesas lēmums par atlīdzības izmaksu fiziskās personas pārstāvim nav pārsūdzams, un Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. maija lēmumā iekļautā norāde, ka šāds lēmums ir pārsūdzams 10 dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas, ir kļūdaina. Tomēr, ņemot vērā tiesiskās paļāvības principu, apgabaltiesa atzinusi, ka konkrētajā lietā tiesas lēmumā par atlīdzības izmaksu pieteicējas pārstāvim ir norādāms, ka minētais lēmums ir pārsūdzams.

[3] Administratīvā apgabaltiesa 2005. gada 11. novembrī izskatīja *I.B.* pārstāves *S.O.* pieteikumu par Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. oktobra lēmuma izskaidrošanu.

Apgabaltiesa izskaidrojusi, ka pieteicējas pārstāvju pieteikums par atlīdzības izmaksu fiziskās personas pārstāvim apmierināts par:

1) pārstāvību tiesas sēdēs, nosakot, ka atlīdzība izmaksājama par pārstāvību šīs lietas ietvaros notikušajās tiesas sēdēs, kas notikušas līdz 2005. gada 17. oktobrim, izņemot par tām apelācijas instances tiesas sēdēm, par kurām izmaksāt atlīdzību nolemts jau iepriekš ar Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. maija lēmumu. Atlīdzība par pārstāvību tiesas sēdēs ir izmaksājama tikai par tiesas sēdēs faktiski pavadīto laiku. Par pamatu atlīdzības aprēķināšanai ir tiesas izsniegta uzziņa, kurā norādīts tiesas sēdēs pavadītais laiks. Atlīdzība izmaksājama par viena pārstāvja piedalīšanos tiesas sēdē, neatkarīgi no faktiski piedalījušos pārstāvju skaita;

2) procesuālo dokumentu sastādīšanu šīs lietas ietvaros, nosakot, ka par viena procesuālā dokumenta sastādīšanu pārstāvēm pienākas atlīdzība 10 lati, neatkarīgi no tā, vai dokumenta sastādīšanā piedalījās viena vai abas pārstāves un neatkarīgi no procesuālā dokumenta apjoma tā sastādīšanai veltītā laika. Ja šīs lietas ietvaros sastādīti vairāk kā trīs procesuālie dokumenti, tad atlīdzība par pārējo dokumentu sastādīšanu nav izmaksājama.

Apgabaltiesa arī izskaidrojusi, ka pieteikums noraidīts daļā par lūgumu saņemt atlīdzinājumu par nokļūšanu uz tiesas sēdēm, par ierašanos tiesā, lai saņemtu tiesas lēmumus un spriedumus, par iepazīšanos ar lietas materiāliem.

[4] Par Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. oktobra lēmumu un 2005. gada 11. novembra lēmumu *I.B.* pilnvarotā pārstāve *S.O.* iesniedza blakus sūdzību. Taču ar apgabaltiesas 2005. gada 16. decembra lēmumu blakus sūdzība pieņemta tikai par 17. oktobra lēmumu. Savukārt blakus sūdzību par 11. novembra

lēmumu apgabaltiesa atteikusies pieņemt, jo konstatējusi, ka blakus sūdzība nav iesniegta likumā noteiktajā desmit dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas dienas un ka sūdzības iesniedzēja nav lūgusi atjaunot nokavēto termiņu. Šāds apgabaltiesas lēmums nav pārsūdzēts.

Blakus sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Izskaidrotais apgabaltiesas lēmums ļauj secināt, ka abi apgabaltiesas lēmumi ir nepareizi, jo, īstenojot šādu lēmumu, netiek sasniegts Satversmes, Administratīvā procesa likuma un citu tiesību normu mērķis – nodrošināt mazturīgām personām tiesības uz taisnīgu tiesu. Apgabaltiesa ir ierobežojusi tiesības saņemt atlīdzību par pārstāvību tiesā līdz tādām apmēram, ka faktiski juridiskās palīdzības sniegšana un saņemšana nav iespējama.

[4.2] 2005. gada 17. oktobra lēmumā apgabaltiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta lēmumā noteikto, ka atlīdzība izmaksājama pēc pārstāvju lietā ieguldītā darba apjoma.

Analizējot noteikumus Nr. 407, apgabaltiesa nav ievērojusi tiesību normu spēkā esamības laikā principu. Minētā tiesību norma nav bijusi spēkā attiecībā uz visiem tiesiskajiem notikumiem konkrētajā lietā. Tādēļ apgabaltiesa lielāko daļu nolēmuma ir motivējusi, izmantojot spēkā neesošu tiesību normu, izmantojot „likuma roba” aizpildīšanu ar analogijas metodi. Lēmumā turklāt nav norādīts, kādu analogiju – likuma vai tiesību – apgabaltiesa izmantojusi un kā tiek veidots analogijas slēdziens. Lēmumā norādītais analogijas slēdziens ir pretrunā ar attiecīgās normas jēgu un mērķi.

[4.3] Nav atrodami tiesiski argumenti apgabaltiesas lēmumā par atlīdzības ierobežošanu procesuālo dokumentu sastādīšanai (10 lati par dokumentu, bet ne vairāk kā par trīs dokumentiem). Šāds ierobežojums liedz personai iespējas saņemt nepieciešamo juridisko palīdzību. Ja pieteicējs ir iesniedzis likumā noteiktus dokumentus un tiesa tos ir pieņēmusi un pievienojusi lietai, tas ir kritērijs, lai atzītu, ka šādi dokumenti bijuši nepieciešami lietas virzībai un persona savas tiesības ir izmantojusi tiesisku mērķu sasniegšanai. Turklāt no apgabaltiesas lēmuma izrietošā atlīdzība par vienu dokumenta lappusi ir tikai 25 santīmi, kas nav samērīga atlīdzība par jurista darbu.

[4.4] Attiecībā par laiku, ko pieteicējas pārstāves pavadījušas ceļā uz tiesas sēdēm, uz tiesu, lai iepazītos ar lietu u.c., apgabaltiesa 2001. gada 11. novembra lēmumā ir nonākusi pretrunā ar 17. oktobra lēmuma atziņām.

[4.5] Apgabaltiesa lietā nav ņēmusi vērā būtisku faktu – *I.B.* pieteikuma lietā jau spēkā ir stājies 2005. gada 28. februāra spriedums tajā daļā, kas atzina, ka pārsūdzētais

administratīvais akts ir bijis prettiesisks. Tādēļ, izspriežot lietu, ir piemērojams Satversmes 92. panta trešais teikums. Šī tiesību norma nozīmē arī to, ka pārstāvja izmaksas tiesā ir jāatlīdzina. Pamatojoties uz noteikumiem Nr. 735 un noteikumiem Nr. 407 apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka šajos noteikumos noteiktā summa trīs lati stundā un 10 lati par vienu dokumentu nesedz faktisko pārstāvja darba vērtību.

[4.6] Pieteicējas pārstāvēm ir neizprotama arī apgabaltiesas nostādne jautājumā par tiesas lēmuma par atlīdzības izmaksu pārsūdzēšanu.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja blakus sūdzību uz iepriekš minētajiem argumentiem, kā arī paskaidroja, ka ierobežojums samaksāt personas pārstāvim tik maz, ka viņš nevar veikt savu darbu, atņem personai Satversmes 92. pantā garantētās tiesības pēc būtības. Līdz ar to ierobežojumam nav leģitīma mērķa. Pārstāve pauda viedokli, ka šajā gadījumā tiesai jā rūpējas par administratīvo tiesību sistēmu, kā arī jānodrošina personas pieeja taisnīgai tiesai un tiesības saņemt kvalificētu juridisko palīdzību. Apgabaltiesa nepareizi piemērojusi analogiju, jo nav sasniegts noteiktais mērķis.

Atbildētāja pārstāve blakus sūdzību neatzina, pauda viedokli, ka apgabaltiesas lēmums ir tiesisks.

Motīvu daļa

[6] Izskatot blakus sūdzību par tiesas lēmumu, augstākas instances tiesa pārbauda šā lēmuma tiesiskumu.

Apgabaltiesa ar 2005. gada 17. oktobra lēmumu, par kuru ir pieņemta blakus sūdzība un kura tiesiskums tādējādi jāpārbauda Senātam, atkārtoti, pēc iepriekšējā apgabaltiesas lēmuma daļējas atcelšanas Senātā, lēmusi par atlīdzības izmaksu pieteicējas *I.B.* pārstāvēm. Tādēļ apgabaltiesai, izskatot pieteikumu, bija jāievēro Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 30. augusta lēmumā izteiktās atziņas.

[7] Minētajā lēmumā (sk. lēmuma 14. punktu) Administratīvo lietu departaments norādījis, ka, noskaidrojot atlīdzības par juridiskajiem pakalpojumiem apmēru, tiek vērtēts nepieciešamā darba apjoms, nevis uzdevuma veikšanā iesaistīto personu skaits. Turklāt šāda atziņa izteikta, ņemot vērā, ka pieteicējas pārstāves bija lūgušas atlīdzību noteikt par katras pārstāves lietas sagatavošanai patērēto laiku.

Apgabaltiesa nav lēmusi pretēji minētajai Senāta atziņai. Administratīvo lietu departamenta ieskatā darba apjomu var izvērtēt ne tikai stundās, kā to vēlas blakus

sūdzības iesniedzēja, bet arī pēc sagatavoto nepieciešamo procesuālo dokumentu skaita, kā to darījusi apgabaltiesa (sk. lēmuma 13. punktu), jo ne vienmēr šāda dokumenta nozīmīgums un nepieciešamība ir proporcionāla tā lapu skaitam vai sastādīšanai patērētajām stundām. Turklāt procesuālo dokumentu skaits kā darba apjoma kritērijs atlīdzības noteikšanai paredzēts arī noteikumos Nr. 407, uz kuriem sniegta atsauce apgabaltiesas lēmumā.

Tādējādi nav pamatots blakus sūdzības arguments, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā Administratīvo lietu departamenta iepriekšējā lēmumā noteikto par atlīdzības izmaksu pēc pārstāvju ieguldītā darba apjoma.

[8] Ievērojot Senāta 2005. gada 30. augusta lēmumā norādīto, ka tiesai, lemjot par atlīdzības izmaksu pieteicējas pārstāvēm, jāvērtē, kuri no saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem bija nepieciešami, lai nodrošinātu personas pieeju tiesai, apgabaltiesa 17. oktobra lēmumā ir izvērtējusi katru no pieteikumā par atlīdzības noteikšanu minēto pārstāvja darbību (sk. apgabaltiesas lēmuma 11.-15. punktu). Turklāt, nosakot vai noraidot atlīdzību par kādu noteiktu pārstāvja darbību, apgabaltiesa ir ievērojusi Senāta iepriekšējā lēmumā noteikto. Proti, lai gan valstij ir pienākums nodrošināt izdevumu segšanu par tiem juridiskajiem pakalpojumiem, kas nepieciešami personas tiesību aizsardzības nodrošināšanai tiesā un par kuriem persona pati nespēj samaksāt, tomēr valstij nav jānodrošina visu izmaksu par juridiskajiem pakalpojumiem atlīdzināšana. Minēto atziņu iepriekšējā lēmumā Administratīvo lietu departaments izdarījis, ņemot vērā Satversmes tiesas spriedumā pausto, ka Satversmē garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu nav absolūtas un ka administratīvajās lietās darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, kas ievērojami samazina nepieciešamību pēc juridiskajiem pakalpojumiem, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tiesā (sk. Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 30. augusta lēmuma 9. punktu).

Starptautisko tiesību normas (sk., piemēram, Eiropas Padomes Ministru komitejas Rezolūciju Nr. 78(8) par juridisko palīdzību un konsultāciju, Rekomendāciju Nr. R(81)7 par justīcijas pieejamības veicināšanas pasākumiem un Rekomendāciju Nr. R(93)1 par efektīvu likuma un justīcijas pieejamību ļoti nabadzīgajām personām) nenoteic, ka valstij ir pienākums pilnā apmērā segt personas visus izdevumus par juridisko palīdzību. No starptautiskajiem tiesību aktiem izriet, ka katra valsts pati, ievērojot tajos noteiktos principus, ir tiesīga izstrādāt savu modeli justīcijas pieejamībai. Arī citu valstu prakse liecina par to, ka rietumvalstis, lai arī uzņemas atbildību par juridisko pakalpojumu finansēšanu trūcīgajiem, nenodrošina šo pakalpojumu atlīdzināšanu pilnā apmērā,

turklāt, tur joprojām pastāv arī privāti praktizējošu juristu pakalpojumi bez maksas sabiedrības interesēs (sk., piemēram, Kims Ekonomidiss, Akseteras Universitātes profesors. Salīdzinošā juridiskā palīdzība: pārskats par Eiropas modeļiem. Projekts-LAT/01/004 „Atbalsts tieslietu reformai”).

Tādējādi Administratīvo lietu departaments uzskata par nepamatotu blakus sūdzībā pausto viedokli, ka apgabaltiesas lēmums ir nepamatots un prettiesisks, jo nesedz pārstāvja faktisko darba vērtību.

[9] Tiesu varas kompetences vispārīgās robežas noteic varas dalīšanas princips. No šā principa izriet, ka tiesa nav tiesīga iejaukties likumdevēja kompetencē. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 7. pantam tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Turklāt, kā izriet no minētā likuma 17. panta, tiesas veiktās tiesību normu interpretācijas ceļā iegūtajam rezultātam ir jāatbilst tiesību sistēmai. Savukārt, ievērojot šā lēmuma 8. punktā minēto, tas, kādi pasākumi valstī ir pieņemami un piemērotāki, lai nodrošinātu juridisko pakalpojumu sniegšanu, attiecas uz likumdevēja politisko gribu un atbildību.

Tādējādi, Administratīvo lietu departamenta ieskatā, lemjot par atlīdzības noteikšanu pieteicējas pārstāvei administratīvajā procesā, tiesa nav tiesīga pārkāpt savas kompetences robežas un likumdevēja vietā noteikt citu konkrētu juridiskās palīdzības apjomu un atlīdzības apmēru. Tiesa šajā gadījumā var rīkoties ar tās rīcībā esošajiem tiesiskajiem līdzekļiem, tostarp, tiesību normu interpretācijas un tiesību tālākveidošanas metodēm, ko apgabaltiesa, lemjot šo lietu, arī darījusi.

[10] Atbilstoši tiesību teorijas atziņām analogija pielietojama tad, ja iztulkošanas ceļā noskaidrots, ka attiecīgā tiesību norma neaptver izšķiramo dzīves gadījumu un attiecībā uz šo gadījumu pastāv likuma robs. Pielietojot analogiju tiesību tālākveidošanā, pēc iespējas cieši jāsakņojas tiesību sistēmā un rezultātam jābūt taisnīgam, pārbaudāmam un pamatotam ar pārlicinošiem juridiskiem argumentiem. Turklāt šādā veidā jārada pietiekami vispārīgs tiesību noteikums, ko var piemērot citiem gadījumiem. Savukārt, ja tiek konstatēta likuma tiesībpolitiska nepilnība, tās novēršana ir vienīgi likumdevēja kompetencē, jo tā nav uzskatāma par likuma robu (sk. Kalniņš E. Tiesību tālākveidošana. Juridiskās metodes pamati - E. Meļķiša zinātniskajā redakcijā, Rīga, 2003, 129.-135.lpp.).

Jau 2005. gada 30. augusta lēmumā Administratīvo lietu departaments atzinis, ka noteikumos Nr. 735 nav noteikta atlīdzība par ārpus tiesas sēdes sniegtajiem pakalpojumiem un ka tādējādi pastāv likuma robs. Tas tiesai būtu jāaizpilda, ņemot vērā valsts jau noteikto atlīdzību par valsts nodrošināto juridisko palīdzību noteikumos Nr. 407, jo gan šo noteikumu, gan Administratīvā procesa likuma 18. panta mērķi sakrīt.

Administratīvo lietu departamenta ieskatā, apgabaltiesa pamatoti un pareizi izmantojusi analogijas metodi, lai savas kompetences robežās, izmantojot likumdevēja jau noteiktos principus juridisko pakalpojumu izdevumu segšanai, līdzīgi risinātu jautājumu arī par Administratīvā procesa likuma 18. panta ceturtajā daļā paredzētās atlīdzības izmaksu pieteicējas pārstāvei administratīvajā procesā. Tas vien, ka tiesa nav norādījusi, kuru analogijas veidu - likuma vai tiesību – tā izmantojusi, nav pamats, lai atzītu apgabaltiesas secinājumus par prettiesiskiem.

[11] Apgabaltiesa lēmumā ir argumentējusi, kāpēc tā jautājuma izlemšanā piemēro noteikumus Nr. 407. Turklāt laikā, kad apgabaltiesa izskatīja lietu, kā arī kad pārstāves sastādījušas daļu no procesuālajiem dokumentiem, minētie noteikumi bija spēkā. Līdz ar to, ievērojot arī iepriekšējos šā lēmuma punktus atzīto, Administratīvo lietu departaments uzskata par nepamatotiem blakus sūdzības argumentus par noteikumu Nr. 407 nepamatotu piemērošanu un atlīdzības par procesuālo dokumentu sastādīšanu apmēra nepareizu noteikšanu.

[12] Nav pamatots blakus sūdzībā paustais viedoklis, ka apgabaltiesas 17. oktobra un 11. novembra lēmumi ir pretrunīgi. No 17. oktobra lēmuma 15. punkta teksta, to lasot kopsakarā, nevis katru teikumu atsevišķi, kā arī ņemot vērā, par kādiem pakalpojumiem pieteicējas pārstāves lūgušas noteikt atlīdzību, izriet, ka, atlīdzinot izdevumus par pārstāvja piedalīšanos tiesas sēdē un procesuālo dokumentu sastādīšanu, šajā atlīdzības summā ietilpst arī atlīdzība par laiku, kas pavadīts ceļā uz tiesu, tiesas sēdēm un iepazīstoties ar lietas materiāliem. Minētās darbības nav patstāvīgi, atsevišķi juridisko pakalpojumu veidi, par kuriem būtu atsevišķi nosakāma atlīdzība. Šādu skaidrojumu ietver arī 11. novembra lēmums.

[13] Šā jautājuma izlemšanas ietvaros nepamatota ir atsauce blakus sūdzībā uz *I.B.* tiesībām uz taisnīgu atlīdzinājumu. Šobrīd pārbaudāmajā apgabaltiesas lēmumā ir

izlemts pieteikums par atlīdzības izmaksu pieteicējas pārstāvēm no valsts atbilstoši Administratīvā procesa likuma 18. panta ceturtajai daļai.

Savukārt tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas personai nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, ir pašai personai. Minētās tiesības izriet no Satversmes 92. panta, tās noteic Administratīvā procesa likuma 92. pants un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Šādu zaudējumu atlīdzināšanai ir noteikta cita kārtība, proti, persona iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu iesniedz iestādei, kas nodarījusi zaudējumu.

[14] Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, Administratīvo lietu departaments uzskata, ka apgabaltiesas lēmuma atcelšanai nav pamata.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323. panta 1. punktu un 324. pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 17. oktobra lēmumu atstāt negrozītu, bet *I.B.* pārstāves *S.O.* blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators
senatore
senatore
senatore
senators
senatore

V. Jonikāns
J.Briede
V. Krūmiņa
D.Mīta
N.Salienieks
I. Skultāne